

بررسی رابطه پیشرفت تحصیلی و هوش چندگانه گاردنر دانش آموزان نسبت به رشته های مختلف

سامان قادری^۱، گلاویژ یوسفی اقدم^۲

^۱ کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی دانشگاه پیام نور مرکز مهاباد (نویسنده مسئول)

^۲ کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی دانشگاه پیام نور مرکز مهاباد

چکیده

هدف این پژوهش مطالعه بررسی رابطه پیشرفت تحصیلی و هوش چندگانه گاردنر دانش آموزان نسبت به رشته های مختلف در شهر سردشت در بین ۳۸۴ نفر از دانش آموزان مقطع متوسطه شهر سردشت به شیوه نمونه گیری تصادفی در دسترس بود. ابزارهای پژوهش پرسشنامه هوش چندگانه گاردنر، پیشرفت تحصیلی و نگرش دانش آموزان به تغییر رشته بودند. برای آزمون فرضیه ها از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. یافته های نشان داد، بین مؤلفه های هوش چندگانه گاردنر و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان به انتخاب رشته ها رابطه مثبت و معنی دار وجود دارد. بنابراین می توان نتیجه گرفت که باور به مستعد بودن در رشته انتخابی و علاقه مند بودن به دروس، جزء بیشترین دلایل دانش آموزان برای انتخاب رشته در دبیرستان و علاقه شخصی جزء بیشترین دلایل آنها برای انتخاب رشته دانشگاهی مورد نظر بود. اکثر دانش آموزان، منابع اطلاعاتی خود را در مورد رشته دبیرستان، افراد دارای رشته مورد نظر و اکثر آنها منابع اطلاعاتی خود را برای رشته دانشگاهی، اقوام شاغل در رشته مورد نظر، عنوان نمودند و نقش مشاور برای آنها کم رنگ بود ولی برای مادران مشاور در انتخاب رشته فرزندشان مهم بود. تقریباً به یک میزان، دانش آموزان با والدینشان در مورد انتخاب رشته در دبیرستان و دانشگاه، دارای اختلاف نظر و فاقد اختلاف نظر بودند و هوش چندگانه و پیشرفت تحصیلی از عوامل مؤثر در نگرش دانش آموزان به تغییر رشته است.

واژه های کلیدی: پیشرفت تحصیلی، نگرش دانش آموزان نسبت به رشته های مختلف، هوش چندگانه گاردنر

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

موفقیت دانش آموزان در مدرسه در هر جامعه پیشرفته ای که آموزش در مرکز رشد اجتماعی - اقتصادی آن قرار داد حیاتی است. پیشرفت تحصیلی بر انتخاب دقیق (مدرسه ای، آموزشگاهی)، آرمان های حرفه ای، همچنین سازگاری و رشد روانشناختی دانش آموزان تأثیر دارد (کاپرا و همکاران، ۲۰۱۸). اگر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان و عوامل تأثیر بر آن مورد مطالعه قرار نگیرد این کم توجهی سبب اتلاف هزینه های سنگین می گردد که به آموزش و پرورش اختصاص داده می شود تا توسعه دانش و فن آوری و در نهایت توسعه پایدار جامعه را در ابعاد آموزشی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی تأمین کند. پیشرفت تحصیلی به عنوان متغیر وابسته تحت تأثیر یک عامل نیست، بلکه عوامل متعددی نظیر استعداد تحصیلی، عوامل شناختی و انگیزش تحصیلی، توانایی یادگیرندگان، آموزش معلمان و انگیزش یادگیرندگان بر روی آن تأثیر دارند. واقعیت آن است که این عوامل چنان در هم تنیده اند که تعیین نقش و کارایی هر یک به دشواری امکان پذیر است با وجود این تحقیقات نشان می دهد که عوامل آموزشی و فردی با ماهیت شناختی و اجتماعی از جمله هوش، بیشترین تأثیر را بر پیشرفت تحصیلی دارند (البوانه و حمزه، ۱۳۹۷). لذا در پژوهش حاضر رابطه هوش چندگانه گاردنر، پیشرفت تحصیلی و نگرش دانش آموزان نسبت به تغییر رشته های مختلف بررسی خواهد شد. هوش به عنوان یکی از وجوه قابل توجه در سازش یافتگی انسان با محیط. از عوامل مهم در تفاوت افراد با یکدیگر به شمار می آید. گاردنر هوش را ظرفیتی برای مشکل گشایی یا تولیدات مرسوم می داند که در یک یا چند موقعیت فرهنگی ارزشمند رخ می دهد. برخی هوش را به عنوان ماهیتی واحد و برخی آن را واجد مؤلفه های چندگانه و متفاوت می دانند (کمکاری و افروز، ۲۰۱۹).

گاردنر با نظریه هوش عمومی و یگانه که همه ظرفیت ها و توانایی های انسان را برآورد کند، مخالفت کرد. به نظر او هر فردی دارای هوش ها و توانایی های انسانی متنوعی است. به این ترتیب گاردنر (۱۹۸۳)، هشت نوع هوش را دسته بندی کرد: هوش منطقی، هوش فضایی، هوش جنبشی - حسمانی، هوش زبانی، هوش موسیقی، هوش درون فردی، هوش بین فردی و هوش طبیعت گرایانه.

هوش براساس تعریف سنتی خود مدت ها به عنوان اصلی ترین عامل موفقیت و پیشرفت تحصیلی در نظر گرفته می شد. هریس براساس مرور پژوهش هایی که موفقیت های تحصیلی را بررسی کرده اند. هوش و انگیزش را به عنوان اصلی ترین تعیین کننده در پیش بینی موفقیت های تحصیلی معرفی می کند. بوساتو و همکاران (۲۰۱۷)، نیز به نتایج مشابهی دسته یافته اند در صورتی که پژوهشگران دیگری نظیر ادلیپ (۲۰۱۱)، نشان داده اند که نمرات افراد در آزمون های هوش نمی تواند پیش بینی کننده خوبی برای موفقیت های تحصیلی باشد. لیدرا (۲۰۱۹)، نشان داد که هوش با ۵۸ درصد از پیشرفت ریاضی و ۴۸ درصد از پیشرفت انگلیسی و ۱۸ درصد از پیشرفت درس هنر را تبیین می کند. تحقیقات بوتزالف (۲۰۲۰)، واگن (۲۰۱۸)، البرکتی (۲۰۱۹)، نشان می دهند که بین هوش موسیقایی و پیشرفت تحصیلی رابطه وجود دارد.

با توجه به دیدگاه گاردنر، انواع مختلف هوش در دانش آموزان بر یادگیری و پیشرفت تحصیلی آنان تأثیرات متفاوتی دارد. دانش آموزی ممکن است توانایی زیادی در هوش منطقی داشته باشد در حالی که دانش آموز دیگر در هوش فضایی قوی باشد. تحقیقاتی که تاکنون به ویژه در ایران به این موضوع پرداخته اند، بسیار محدودند. بنابراین، با توجه به اهمیت رابطه ی هوش و پیشرفت تحصیلی و نقش هوش های چندگانه در پیشرفت تحصیلی، مسأله پژوهش حاضر بررسی رابطه هوش چندگانه گاردنر با پیشرفت تحصیلی و نگرش دانش آموزان نسبت به تغییر رشته های مختلف در بین دانش آموزان می باشد.

یکی از زمینه هایی که می توان نقش مؤلفه های هوش را در آن ارزیابی نمود، نگرش دانش آموزان به تغییر رشته است. از آن جا که انتخاب رشته به عنوان یکی از مسائل مهم در برنامه های آموزش و پرورش بر پیشرفت تحصیلی و شئونات مختلف اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی تأثیر گذار است و تأمین کننده نیروی انسانی متخصص و ماهر جامعه می باشد، لازم است تا با دقت و معقولانه ترین وجه صورت پذیرد. گاردنر (۲۰۱۱)، پس از مقوله بندی هوش به هشت مؤلفه اصلی ضمن ارائه تعاریف متفاوت برای هر یک از مقوله های هشت گانه، مهارت های شغلی و حرفه ای متناسب با هریک از آنها را نیز نام برد. یک بررسی سبب شناختی نشان داده است که حدود ۶۶ درصد از دانش آموزان به علت نداشتن نمره قبولی در سایر رشته ها تغییر رشته می دهند (حق پرست، ۱۳۹۶). پژوهش توسط فرشاد (۱۳۹۲)، نشان داد که بنابراین دانش آموزان، اطلاعات دوره راهنمایی تحصیلی آنها برای

انتخاب رشته تحصیلی و تغییر رشته کافی نبوده است. حسینی (۱۳۹۸)، به تشریح مواردی پرداخته است که در آن شاهد مداخله نامناسب و نادرست خانواده ها در جهت گیری تحصیلی و تغییر رشته فرزندانمان هستیم. از جمله این موارد می توان به هدایت فرزندان به تحصیلی در رشته هایی که در خانواده معمول است، اهداف تحصیلی جاه طلبانه، حمایت های مالی و ... اشاره کرد. در مجموع پژوهش هایی که رابطه بین هوش و پیشرفت تحصیلی و نگرش نسبت به تغییر رشته را بررسی کرده اند، هوش های چندگانه گاردنر را کمتر مورد توجه قرار داده اند. بنابراین پژوهش حاضر در پی پاسخگویی به این سؤال است که آیا بین پیشرفت تحصیلی و هوش چندگانه گاردنر دانش آموزان نسبت به تغییر رشته رابطه ای وجود دارد؟

۲- روش تحقیق

این تحقیق از نظر هدف کاربردی- توسعه ای و توصیفی، از نظر نوع همبستگی و از نظر استراتژی پیمایشی است. در این پژوهش به دلیل وجود برخی محدودیت های زمانی، مالی، ... و ماهیت موضوع برای گردآوری اطلاعات و داده ها از پرسشنامه استفاده می- شود. در این پژوهش جامعه آماری شامل تمامی دانش آموزان مقطع متوسطه دوم ساکن در شهر سردشت که براساس گزارشات مرکز آمار ایران ۳۰۰۰ نفر می باشد (آموزش و پرورش شهرستان سردشت، ۱۴۰۰). بر اساس این فرمول تعداد نمونه برابر ۳۸۴ نفر خواهد بود. داده های بدست آمده و انجام تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار آماری SPSS۲۳ و بهره گیری از آزمون ضریب همبستگی جهت نیل به اهداف پژوهش استفاده شده است.

- ابزار گردآوری اطلاعات

پرسشنامه پیشرفت تحصیلی: در این پژوهش معدل نمر های پایان سال دانش آموزان به عنوان متغیر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان منظور می شود. معدل ۱۸-۲۰ پیشرفت تحصیلی خیلی خوب، معدل ۱۷-۱۵ پیشرفت تحصیلی خوب، معدل ۱۴-۱۲ پیشرفت تحصیلی متوسط و معدل ۱۱ به پایین پیشرفت تحصیلی ضعیف در نظر گرفته می شود.

پرسشنامه هوش چندگانه گاردنر: پرسشنامه ۸۰ سؤالی هوش های چندگانه، توسط گاردنر در سال ۱۹۸۳ ساخته شد. این پرسشنامه به صورت گروهی قابل اجرا است و دارای ۸ خرده مقیاس ۱۰ ماده ای است که در طیف لیکرتی ۵ گزینه ای از خیلی کم = ۱، خیلی زیاد = ۵، خرده مقیاس هوش تجسمی- فضایی را با سؤال های ۱ تا ۱۰، جنبشی- جسمانی را با سؤال های ۱۱ تا ۲۰، کلامی- زبانی را با سؤال های ۲۱ تا ۳۰، منطقی- ریاضی را با سؤال های ۳۱ تا ۴۰، موسیقایی را با سؤال های ۴۱ تا ۵۰، بین فردی را با سؤال های ۵۱ تا ۶۰، درون فردی را با سؤال های ۶۱ تا ۷۰ و طبیعت گرایی را با سؤال های ۷۱ تا ۸۰ می سنجد. حداقل نمره احتمالی برای هر آزمودنی در هر خرده مقیاس ۱۰ و حداکثر ۸۰ است. فارنهام (۲۰۰۲)، پایایی این پرسشنامه را براساس شاخص الفای کرونباخ ۰/۷۸ ذکر کرده است. هاشمی، بهرامی و کریمی (۱۳۸۵)، نیز پایایی هوش های چندگانه گاردنر را ۰/۸۰ به دست آورده اند.

۳- یافته های تحقیق

در جامعه ۳۸۴ نفری این تحقیق، ۶۴٪ دانش آموزان را پسر و ۳۶٪ دانش آموزان را دختر شامل می شدند.

نمودار ۱: نمودار، توزیع جنسیت در جامعه آماری تحقیق

جدول (۱) میزان شناخت دانش آموزان از رشته های تحصیلی در دبیرستان و دانشگاه

محتوا و عبارات مهم	کد گذاری	درصد	فراوانی	کدگذاری	محتوا و عبارات مهم	کد گذاری	درصد	فراوانی	کدگذاری	محتوا و عبارات مهم
رشته ها در حد اسم می شناسم.	شناخت	۱۱	۴۷.۸	عدم شناخت	شناخت خاصی ندارم.	۱۵	۶۵.۲	۱	میزان شناخت دانش آموزان از رشته های دبیرستان	میزان شناخت دانش آموزان از رشته های دانشگاه
رشته ها را در حد اینکه ریاضی، تجربی و انسانی است می شناسم.	در حد اسم	۲	۲۶.۰	شناخت	کم می شناسم، در حد اسم و اینکه رشته های مرتبط با آن کدامند. فقط رشته های مرتبطش را در حد اسم می شناسم.	۶	۲۶.۰	۱	میزان شناخت دانش آموزان از رشته های دبیرستان	میزان شناخت دانش آموزان از رشته های دانشگاه
در حد تجربی، انسانی، ریاضی و انسانی.	عدم	۶	۲۶.۰	شناخت	کم می شناسم، در حد اسم و اینکه رشته های مرتبط با آن کدامند. فقط رشته های مرتبطش را در حد اسم می شناسم.	۶	۲۶.۰	۱	میزان شناخت دانش آموزان از رشته های دبیرستان	میزان شناخت دانش آموزان از رشته های دانشگاه

۳۰,۴	۷	سطحی	زیاد نمی	۸	شناخت	
۳			شناسم، می			
			دائم رشته های			
			مرتبطش			
			کدامند.			
			خیلی کم می			
			شناسم، در حد			
			رشته های			
			مرتبط با آن.			
			فقط می دانم			
			رشته های			
			مرتبطش			
			کدامند.			
			فقط می دانم			
			رشته های			
			مرتبطش			
			چیست.			
		شناخت	در حد متوسط		شناخت	رشته ها را زیاد نمی
		در حد	می شناسم،		در حد	شناسم در حد اینکه
۴,۳۴	۱	متوسط	برنامه ای از	۲۱,۷	اطلاع از	چه درسهایی دارد.
			اینترنت در	۳	دروس	در حد اینکه
			مورد آن دانلود		رشته ها	درسهایش چیست و
			کردم .			من چه درسهایی را
						دوست دارم.
				۴,۳۴	۱	در حد متوسط می
					شناخت	شناسم. قبلا در
						موردشان خوانده
						بودم و پیش مشاور
						رفته بودم.

نتایج جدول (۱) نشان می دهد که ۴۷,۸۲٪ از اعضای گروه نمونه مورد بررسی، شناخت در حد اسم، ۲۶,۰۸٪ عدم شناخت، ۲۱,۷۳٪ شناخت در حد اطلاع از دروس رشته ها، ۴,۳۴٪ شناخت متوسط را در مورد رشته های تحصیلی در دبیرستان اظهار نموده اند و همچنین ۶۵,۲۱٪ از اعضای گروه نمونه مورد بررسی، عدم شناخت، ۳,۴۳٪ شناخت سطحی و ۴,۳۴٪ شناخت در حد متوسط از رشته های تحصیلی در دانشگاه را اظهار کرده اند.

جدول (۲) - دلایل انتخاب رشته تحصیلی دانش آموزان در دبیرستان

محتوا و عبارات مهم	کد گذاری باز	فراوانی	درصد	کد گذاری محوری
به این رشته علاقه دارم گفتم حتما می توانم. علاقه دارم. کلا دوستش دارم، نمی دانم چرا. از بچگی رشته تجربی را دوست داشتم. به علوم علاقه دارم. زیست را دوست دارم. ادبیات و تاریخ را دوست دارم. فلسفه و کلا حفظیات را دوست دارم. زیست و فیزیک را دوست دارم. ادبیات و تاریخ را دوست دارم. ریاضی را دوست دارم. کارهای عملی را دوست دارم.	علاقه مندی به رشته	۹	۳۹,۱۳	
پسر خالم این رشته را انتخاب کرده و می گوید خوب است. خانم عمومیم این رشته را انتخاب کرده و می گوید رشته خوبی است. دختر خالم حسابداری خوانده و می گوید خوب است. از بچگی همه فامیل یکسره می گفتند باید تجربی انتخاب کنی. همه اطرافیانم می گفتند حفظیات خوب است و انسانی انتخاب کنی بهتر است. حرفهای دوستانم روی من اثر گذاشته است. برادرم چون این رشته را انتخاب کرده می تواند به من کمک کند. چون پدر و مادرم رشته شان تجربی بوده علاقه مرا به این سمت برده اند. اول دوست داشتم رشته ریاضی را انتخاب کنم ولی پدرم نظرم را عوض کرد و گفت تجربی خیلی بهتر است. نمره علومم بالاتر است. درسهای حفظ کردنیم بهتر است، در درس مفهومی ضعیفترم. حفظیاتم بهتر است.	تأثیر پذیری از اطرافیان(اقوام، دوستان، والدین)	۸	۳۴,۷۸	
باور به مستعد		۱۲	۵۲,۱۷	

دلایل انتخاب رشته مورد علاقه دانش آموزان در دبیرستان

۴۳،۴۷	۱۰	پیش نیاز شغل انتخابی آینده	استعداد دارم چون از اول علومم بهتر بوده و می خواهم همین راه را ادامه بدهم.
			استعداد دارم، ما خانوادگی مغز ریاضی هستیم و من درسهای مفهومی را یک ساعته یاد می گیرم و باهوشم. حفظیاتم بهتر است، با فرمولهای ریاضی گیج می شوم، در درسهای مفهومی ضعیفم. در ریاضی استعداد دارم. زیستم خیلی قویه. در کارهای هنری خلاقیت دارم. می خواهم پزشکی شوم. به پزشکی علاقه دارم. بخاطر شغل پزشکی که شأن اجتماعی بالا و درآمد خوب دارد. بخاطر شغل داروسازی. معماری را دوست دارم بخاطر همین باید رشته ریاضی را انتخاب کنم. هدفم خلبانی مراقبت پرواز است که به رشته ریاضی نیاز دارد. چون می خواهم روان شناسی بخوانم. از بچگی آرزویم پزشکی شدن بوده ، بخاطر همین می خواهم تجربی را انتخاب کنم.

ادامه جدول (۲) دلایل انتخاب رشته تحصیلی دانش آموزان در دبیرستان

کد گذاری محوری	درصد	فراوانی	کد گذاری باز	محتوا و عبارات مهم
دلایل انتخاب رشته مورد علاقه دانش آموزان در دبیرستان	۸،۶۹	۲	آینده شغلی مناسب	آینده شغلی خوبی دارد. آینده خوبی دارد.
	۱۳،۰۴	۳	علاقه مندی به معلم	چون معلم ریاضی ام را دوست داشتم از ریاضی هم خوشم آمد. معلمم خیلی مؤثر بود. از اول می خواستم انسانی را انتخاب کنم ولی چون از معلم ریاضیم خوشم آمد، نظرم عوض شد. به معلم ریاضی ام علاقه مند شدم، از ریاضی هم خوشم آمد. چون رشته راحتی. اگر فنی را انتخاب کنی یا ریاضی، در هر دو رشته مهندس می شوی پس فنی چون راحتتر است بهتر است. انسانی از تجربی راحتتر است.
	۲۱،۷۳	۵	آسان بودن	

رشته	رشته راحتی است. چون راحت طلبیم، فکر می کنم هنرستان بهتر است وگرنه علاقه ای ندارم. هنرستان راحت تر است.		
عدم توانایی در رشته های نظری	رشته های نظری را دوست دارم ولی می ترسم انتخاب کنم و نتوانم. ریاضی علاقه ای به فنی ندارم ولی فکر می کنم از پس رشته های نظری نتوانم برآیم، اگر هم انتخاب کنم بالاخره وسط راه می مانم. در درسهای امسالمانده ام، نمی توانم رشته نظری را انتخاب کنم.	۳	۱۳,۰۴
کمال طلبی	در خانواده پدری و مادریم کسی تجربی نخوانده، شاید یکی از دلایلی که می خواهم تجربی را انتخاب کنم این است که می خواهم اولین کسی باشم که تجربی می خواند.	۱	۴,۳۴
احتمال قبولی بیشتر در کنکور	تعداد شرکت کننده های کنکور در تجربی بیشتر و در ریاضی کمتر است و در قبولی تأثیر دارد.	۱	۴,۳۴
باور به تحصیل موفقیت در رشته انتخابی	فکر میکنم در رشته ریاضی موفق ترم. در رشته انسانی موفق ترم. با توجه به تحقیقاتی که کردم و درسهایی که دارد متوجه شدم در این رشته موفق ترم. در این رشته موفق ترم.	۴	۱۷,۳۹
علاقه والدین به رشته مورد نظر	پدر و مادرم خیلی دوست دارند من این رشته را انتخاب کنم، بخاطر علاقه آنها.	۱	۴,۳۴

جدول (۲) کد گذاری عبارات مهم در خصوص دلایل انتخاب رشته تحصیلی مورد علاقه دانش آموزان در دبیرستان را نشان می دهد. ۳۹,۱۳٪ علاقه مندی به رشته، ۴۷,۸۲٪ علاقه مند بودن به درس، ۳۴,۷۸٪ تأثیر پذیری از اطرافیان، ۱۷,۳۹٪ باور به تحصیل موفقیت در رشته انتخابی، ۵۲,۱۷٪ باور به مستعد بودن در رشته انتخابی، ۴۳,۴۷٪ پیش نیاز شغل انتخابی آینده، ۸,۶۹٪ آینده شغلی مناسب، ۱۳,۰۴٪ علاقه مندی به معلم، ۲۱,۷۳٪ آسان بودن رشته، ۱۳,۰۴٪ عدم توانایی در رشته های نظری، ۴,۳۴٪ احتمال قبولی بیشتر در کنکور و کمال طلبی را به عنوان دلایل انتخاب رشته تحصیلی خود در دبیرستان اظهار نموده اند.

جدول (۳) - دلایل انتخاب رشته تحصیلی در دانشگاه

محتوا و عبارات مهم	کدگذاری باز	فراوانی	درصد	کدگذار محوری
از بچگی دوست داشتم. علاقه دارم. علاقه دارم چون به نقاشی خیلی علاقه دارم. از سوم ابتدائی علاقه داشتم. رشته خوبیه و من دوستش دارم. علاقه دارم، چون علوم را خیلی دوست دارم. دوست دارم، بخاطر دل خودم نه بخاطر دیگران. شاید بخاطر اینکه پولدار بشوم. درآمد بیشترین دلیلمه.	علاقه	۱۰	۴۳,۴۷	
چون می خواهم از طریق این شغل به مردم کمک کنم. چون از طریق این شغل می توانی به مردم کمک کنی. چون می خواهم از طریق این شغل افتخاری باشم برای مادرم. چون می خواهم در خانواده سربلند بشوم، مخصوصا پیش مادرم.	خدمت به همنوع افتخار آفرینی برای خانواده	۲	۸,۶۹	
بخاطر اینکه همه به من بگویند خانم دکتر. از اسم پزشکی خوشم می آید. چون فکر می کنم خیلی باهوشم و این رشته بدردم می خورد. تست هوشم در ابتدائی بالا شد و همین مصمم ترم کرد. فکر می کنم استعدادش را دارم. به نمایشگاه هواپیمائی جنگنده در دزفول رفتیم، از آن موقع بود که علاقه مند شدم. چون خیلی بخاطر ارتودنسی ام به دندانپزشکی می رفتم، آن اجبار به رفتن به دندانپزشکی وابستگی من را به این رشته زیاد کرد.	منزلت اجتماعی مستعد بودن بازدید از شغل مورد نظر	۲	۸,۶۹	
چون مرتبط با رشته دبیرستانی ام می شود. از بچگی آرزوی من پزشک شدن بوده و می خواهم به آرزویم برسم. نشان بدهم که به آرزویی که دارم می توانم برسم.	مرتبط با رشته دبیرستان آرزوی کودکی	۳	۱۳,۰۴	

دلایل انتخاب رشته تحصیلی در دانشگاه

با روحیه ام خیلی سازگار است.	همخوانی با شخصیت	۱	۴,۳۴
چون در بانک و شرکت می توانی کار کنی.	علاقه به محیط کاری	۱	۴,۳۴

نتایج جدول (۳) نشان می دهد که ۴۳,۴۷٪ از اعضای گروه نمونه مورد بررسی، علاقه، ۸,۶۹٪ درآمد بالا، خدمت به همنوع، افتخار آفرینی برای خانواده، منزلت اجتماعی، مستعد بودن و بازدید از شغل مورد نظر، ۱۳,۰۴٪ مرتبط بودن با رشته دبیرستان، ۸,۶۹٪ آرزوی کودکی، ۴,۳۴٪ همخوانی با شخصیت و علاقه به محیط کاری را به عنوان دلایل انتخاب رشته تحصیلی مورد نظر خود در دانشگاه عنوان کرده اند.

جدول (۴) میزان آگاهی دانش آموزان از شرایط ورود به رشته تحصیلی مورد علاقه در دبیرستان و دانشگاه

محتوا و عبارات مهم	کدگذار	فراوانی	درصد	کدگذار	فراوانی	درصد	محتوا و عبارات مهم	کدگذار	فراوانی	درصد
شرایط ورود را نمی دانم.	عدم آگاهی	۱۹	۸۲,۶۰	عدم آگاهی	۱۴	۶۰,۸۶	شرایط ورود را نمی دانم.	۱	۴,۳۴	۱۳,۰۴
معدل باید ۱۹ به بالا باشد، زیست و فیزیک و شیمی هم خوب باشد.	اطلاعات نادرست	۴	۱۷,۳۹	سطحی	۶	۲۶,۰۸	رتبه ام یک رقمی باشد. رتبه ام زیر ۵۰۰ باشد. باید رتبه ات از ۱۷ بالاتر باشد. رتبه ات باید زیر ۱۰۰ باشد. باید رتبه ات بالا باشد.	۱	۴,۳۴	۱۳,۰۴
معدل بالایی داشته باشیم، نمره زیست کاملا بالا باشد. معدل ۱۸ باشد. باید درسهای مربوط به تجربی خوب باشد. حتما باید معدل و نمره ریاضی بالا باشد. معدل و نمره	اطلاعات نادرست	۴	۱۷,۳۹	سطحی	۶	۲۶,۰۸	درسم باید خوب باشد. نمره هایت باید بالا باشد.	۱	۴,۳۴	۱۳,۰۴

هایم بالا باشد.

عدم انتخاب رشته دانشگاهی ۴ ۱۷,۳۹

جدول (۴) کدگذاری عبارات مهم در خصوص میزان آگاهی دانش آموزان از شرایط ورود به رشته تحصیلی مورد علاقه در دبیرستان را نشان می دهد. نتایج این جدول نشان می دهد که ۸۲,۶۰٪ از اعضای گروه نمونه مورد بررسی، عدم آگاهی و ۱۷,۳۹٪ اطلاعات نادرست را در مورد رشته های دبیرستان عنوان نموده اند و نیز ۶۰,۸۶٪ از اعضای گروه نمونه مورد بررسی، عدم آگاهی و ۲۶,۰۸٪ آگاهی سطحی را از شرایط ورود به رشته تحصیلی مورد علاقه در دانشگاه عنوان کرده اند.

جدول (۵) میزان تحقیق دانش آموزان در مورد رشته تحصیلی مورد علاقه در دبیرستان و دانشگاه

محتوا و عبارات مهم	کدگذار ی باز	فراوازه ی	درصد	کدگذار ی	محتوا و عبارات مهم	کدگذار ی باز	فراوازه ی	درصد	کدگذار ی
تحقیق نکردم. به ذهنم نرسیده که تحقیق کنم. تحقیق نکردم، چون به آن فکر نمی کنم. تحقیق نکردم چون تا می آیم تحقیق کنم مادرم می گوید هنوز زود است. تحقیق نکردم، هنوز زود است. تحقیق نکردم چون کلا در مورد رشته دبیرستانی هم تردید دارم. تحقیق نکردم فقط می دانم باید بتوانی	عدم تحقیق	۹	۳۹,۱۳	۶۲,۲۱	۱۵	عدم تحقیق	۱۵	۶۲,۲۱	۱۵

میزان تحقیق دانش آموزان در مورد رشته تحصیلی مورد علاقه در دانشگاه

میزان تحقیق در مورد رشته تحصیلی مورد علاقه در دبیرستان

در محیط بیمارستان طاقت بیاوری.					
بیشتر اوقات فراغتم در موردش تحقیق می کنم.	تحقیق فراوان	۴	۱۷,۳۹	۳۴,۷۸	۸
خیلی تحقیق کردم.					
خیلی تحقیق کردم و می دانم.					
در موردش زیاد تحقیق کردم.					
تا حدودی تحقیق کردم.					
کمی تحقیق کردم و یک سری چیزها در موردش می دانم.	تحقیق مختصر	۶	۲۶,۰۸		
تحقیق کردم ولی چیز خاصی بدست نیاوردم.					
تحقیق کردم.					
فاقد انتخاب رشته دانشگاهی		۴	۱۷,۳۹		

نتایج جدول (۵) نشان می دهد که ۶۲,۲۱٪ از اعضای گروه نمونه مورد بررسی، عدم تحقیق و ۳۴,۷۸٪ اقدام به تحقیق را در مورد رشته تحصیلی مورد علاقه در دبیرستان اظهار نموده اند و نیز ۳۹,۱۳٪ از اعضای گروه نمونه مورد بررسی، عدم تحقیق، ۱۷,۳۴٪ تحقیق فراوان و ۲۶,۰۸٪ تحقیق مختصر را در مورد رشته تحصیلی مورد علاقه در دانشگاه عنوان کرده اند.

جدول (۶) منابع اطلاعات دانش آموزان در مورد رشته تحصیلی مورد علاقه در دبیرستان و دانشگاه

محتوا و عبارات مهم	کدگذار	فراوانی	درصد	کدگذاری	محتوا و عبارات مهم	کدگذار	فراوانی	درصد
اینترنت	اینترنت	۴	۱۷,۳۹	اینترنت	اینترنت	۴	۱۷,۳۹	۱۷,۳۹
اقوامم که این رشته را انتخاب کرده اند.				از اقوامم که این رشته را انتخاب کرده اند.				
برادرم که همین رشته را انتخاب کرده است.				از کسانی که این رشته را انتخاب کرده				

از کسانی که معماری انتخاب کرده اند.	از کسانی که تجربی خوانده اند.	دختر خالم که این رشته را انتخاب کرده است.	خواهر و پسر دایی ام که این رشته را انتخاب کرده اند.	افراد دارای رشته مورد نظر دانش آموز	۶	۲۶,۰۸	اند و در فامیل هستند.	از یکی از اقوام که مهندسی پرواز تدریس می کند و شوهر خواهرم که ارتشی است. از دختر خالم که دندانپزشک است.	از چند نفر از اقوام که دبیر ریاضی هستند. از خانم عمویم که معماری خوانده و کسانی که در این زمینه علاقه دارند. خانم عمویم که دندانپزشک است. از خواهرم که رشته اش نقشه کشی است.	۸	۴۳,۷۴
معلمان دبیران	دختر دایی پدرم که معلم است و معلمان مدرسه.	مشاور	مشاور	دبیران	۳	۱۳,۰۴	در پروازهایی که داشتیم از خلبانها اطلاعات می گرفتم.	از روان شناسان	شاغلین در رشته مورد نظر	۲	۸,۶۹
بچه های مدرسه دانش آموزان	مشاور	مشاور	مشاور	دانش آموزان مقاطع	۲	۸,۶۹	از یکی از معلمانم که روان شناسی خوانده زیاد،	از روان شناسان	مشاور	۱	۴,۳۴

پرسیدم. از معلمان زیست و فیزیک. معلمان	بالاتر
	دوستان خودم
	والدینم
	پدرم
	از کسانی که تحصیل کرده اند و به جایی رسیده اند.
	دوستان ۱ ۴,۳۴
	والدین ۲ ۸,۶۹
	افراد تحصیل کرده ۱ ۴,۳۴

نتایج جدول (۶) نشان می دهد که ۱۷,۳۹٪ از اعضای گروه نمونه مورد بررسی، اینترنت، ۲۶,۰۸٪ افراد دارای رشته تحصیلی مورد نظر دانش آموز، ۱۳,۰۴٪ دبیران و مشاور، ۸,۶۹٪ دانش آموزان مقاطع بالاتر، ۴,۳۴٪ دوستان، ۸,۶۹٪ والدین و ۴,۳۴٪ افراد تحصیل کرده را به عنوان منابع اطلاعاتی در مورد رشته تحصیلی مورد علاقه در دبیرستان عنوان کرده اند و نیز ۲۶,۰۸٪ از اعضای گروه نمونه مورد بررسی، اینترنت، ۴۳,۴۷٪ اقوام شاغل در رشته مورد نظر، ۸,۶۹٪ شاغلین در رشته مورد نظر، ۴,۳۴٪ مشاور و ۱۳,۰۴٪ دبیران را به عنوان منابع اطلاعاتی خود در مورد رشته تحصیلی مورد علاقه در دانشگاه معرفی کرده اند.

جدول (۷) همبستگی هوش چندگانه و پیشرفت تحصیلی در جامعه آماری

متغیر فراوانی پیشرفت تحصیلی

هوش چندگانه	همبستگی پیرسون
۰/۱۹۵	
۰,۰۱۷	سطح معناداری

منبع: یافته های تحقیق

جهت بررسی رابطه بین هوش چندگانه و پیشرفت تحصیلی، نتایج حاصل از همبستگی پیرسون نشان می دهد که هوش چندگانه گاردنر باعث بهبود و افزایش پیشرفت تحصیلی می شود و همبستگی مثبت وجود دارد یعنی با افزایش هوش چندگانه گاردنر، میزان پیشرفت تحصیلی ۱۹۵ واحد افزایش می یابد.

جدول (۸) - همبستگی پیرسون پیشرفت تحصیلی و نگرش دانش آموزان به تغییر رشته

متغیر فراوانی نگرش دانش آموزان به تغییر رشته

پیشرفت تحصیلی	همبستگی پیرسون
۰/۲۴۶	
۰/۰۰۲	سطح معناداری

منبع: یافته های تحقیق

چنانچه در جدول ضریب همبستگی پیرسون ملاحظه می شود، بین میزان پیشرفت تحصیلی و نگرش دانش آموزان به تغییر رشته رابطه معناداری وجود دارد. یعنی تغییرات این متغیرها به طور هم جهت اتفاق می افتد و با افزایش در هر متغیر، متغیر دیگر نیز افزایش می یابد اما با توجه به مقدار ضریب پیرسون بدست آمده پیشرفت تحصیلی (۰/۲۴۶)، این تغییرات اندک است که پیشرفت تحصیلی در بین دانش آموزان نگرش دانش آموزان در راستا انتخاب رشته مورد علاقه و تغییر رشته در بین افراد مورد مطالعه افزایش می دهد.

۴- نتیجه گیری

پژوهش حاضر به دنبال مطالعه بررسی رابطه پیشرفت تحصیلی و هوش چندگانه گاردنر و دانش آموزان نسبت به رشته های مختلف بود تا بدین وسیله به ارائه راهکارهایی جهت ارتقای تأثیر هوش چندگانه گاردنر بر پیشرفت تحصیلی و انتخاب رشته بپردازد. برای دستیابی به هدف کلی این پژوهش، متغیرهای زمینه ای تحقیق تعیین شده و جداول توزیع فراوانی آنها ترسیم گشت که خلاصه نتایج آنها را مطرح می نماییم. نتایج حاصل آزمون حاکی از مؤثر بودن هوش چندگانه گاردنر در پیشرفت تحصیلی و نگرش دانش آموزان به تغییر رشته بود که فرضیات در سطح معنی داری ۵ درصد تایید شد و می توان تبیین نمود که اکثر دانش آموزان از رشته های تحصیلی در دبیرستان و دانشگاه، شناخت کافی نداشتند و اکثر آنها از شرایط ورود به رشته تحصیلی مورد علاقه خود در دبیرستان و دانشگاه، آگاهی نداشتند و اکثر دانش آموزان، منابع اطلاعات خود را برای رشته تحصیلی در دبیرستان، افراد دارای رشته مورد نظر و بعد از آن اینترنت معرفی نمودند و اکثر آنها منابع اطلاعات خود برای رشته تحصیلی در دانشگاه را اقوام شاغل در رشته مورد نظر و بعد از آن اینترنت معرفی نمودند. افراد مهم برای اکثر دانش آموزان در انتخاب رشته تحصیلی، اقوام و بعد از آن دبیران بود که با توجه به این اظهارات می توان نتیجه گیری نمود که نقش مشاور و والدین، برای دانش آموزان کم رنگ است ولی بر اساس یافته های بدست آمده از مادران، اکثر والدین به نظر مشاور در انتخاب رشته فرزند، اهمیت می دهند. نظر اکثر دانش آموزان این بود که رشته علوم انسانی، رشته آسان و رشته حفظیات است، رشته تجربی، محدود به شغل پزشکی است. اکثر دانش آموزان به رشته ریاضی علاقه نداشتند و آن را دشوار می دانستند و تعداد کمی از دانش آموزان که در مورد رشته فنی و حرفه ای اظهار نظر نمودند، معتقد بودند که این رشته، رشته یدی و آینده شغلی مشابه با رشته ریاضی دارد. اکثر دانش آموزان به رشته علوم تجربی و بعد از آن رشته فنی و حرفه ای و شغل پزشکی گرایش داشتند. اکثر مادران نیز به رشته علوم تجربی گرایش داشتند ولی اکثر پدران، انتخاب رشته دبیرستانی را به دلخواه فرزندشان واگذار نموده بودند. اکثر مادران و همسرانشان نیز همانند فرزندانشان به پزشکی گرایش بیشتری داشتند. در مقایسه با فرزندان اکثر والدین، تمایلی به رشته فنی و حرفه ای نداشتند. اکثر دانش آموزان دلایلشان برای انتخاب رشته مورد نظر در دبیرستان، علاقه مند بودن به درس و باور به مستعد بودن در رشته انتخابی بود و اکثر آنها دلایلشان برای انتخاب رشته مورد نظر در دانشگاه، علاقه به رشته مورد نظر بود. اکثر والدین نیز، رغبت و استعداد فرزند و مرتبط بودن با شغل آینده را به عنوان دلایل خود برای رشته تحصیلی مورد نظر در دبیرستان، مطرح نمودند و نیز اکثر آنها، علاقه فرزند را به عنوان دلایل خود برای رشته تحصیلی مورد نظر در دانشگاه می دانستند.

منابع

- مرادی، انسیه؛ اخوان تفتی، مهناز. (۱۳۹۲). بررسی رضایت دانش آموزان دوره متوسطه نظری از انتخاب رشته خویش و عوامل مؤثر بر آن. فصلنامه روانشناسی تربیتی، ۲۸(۹)، ۲۱.
- معتبری، منصورالدین. (۱۳۷۱). بررسی تحلیلی عوامل مؤثر بر انتخاب رشته دانشجویان برخی از دانشگاه های کشور. (پایان نامه کارشناسی ارشد). دانشگاه تهران

میرزاده، شجاع. (۱۳۷۹). بررسی علل گرایش دانش آموزان به رشته های مختلف شاخه های نظری از دیدگاه دبیران و دانش آموزان سال دوم آموزش متوسطه شهرستان بندر عباس در سال تحصیلی ۷۹-۷۸. (پایان نامه کارشناسی ارشد). دانشگاه تربیت معلم

نعمت الهی، علی. (۱۳۸۷). بررسی عوامل مؤثر در انتخاب رشته تحصیلی و علائق دانش آموزان سال اول متوسطه دبیرستانهای پسرانه شهرستان تکاب در سال تحصیلی ۸۷-۸۶. (پایان نامه کارشناسی ارشد). دانشگاه علامه طباطبایی

هاشمی، ویدا؛ بهرامی، هادی و کریمی، یوسف. (۱۳۸۶). بررسی رابطه هوش هشت گانه گاردنر با انتخاب رشته تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، مجله روانشناسی، ۳۹، ۲۸۷-۲۷۵.

ورنون، جی. زونکر. (۱۳۸۸). مشاوره شغل: رویکرد کل نگر (ترجمه محمد علی نظری). تهران: سمت (تاریخ انتشار به زبان اصلی ۲۰۰۶).

وزارت آموزش و پرورش، معاونت پرورشی و تربیت بدنی دفتر مشاوره تربیتی، (۱۳۸۹). برنامه ها و فعالیت های راهنمایی و مشاوره در دوره متوسطه. تهران: وراي دانش.

ابوالحسنی، آزاده. (۱۳۸۳). بررسی رابطه جو عاطفی خانواده با گرایش به مشاغل در دانش آموزان دختر سال اول دبیرستانهای شهرستان پاکدشت در سال تحصیلی ۸۳. (پایان نامه کارشناسی ارشد). دانشگاه علامه طباطبایی

احمدی، سید احمد، (۱۳۸۷). روانشناسی نوجوانان و جوانان. اصفهان: مشعل.

اردبیلی، یوسف، (۱۳۸۷). راهنمایی و مشاوره حرفه ای (روشهای کسب و کاربرد اطلاعات شغلی)، تهران: ویرایش.

امین بیدختی، علی اکبر و دارایی، مریم. (۱۳۹۰). بررسی علل گرایش کم دانش آموزان دختر مستعد به رشته علوم انسانی در دبیرستانهای شهر سمنان، نشریه رهیافتی نو در مدیریت آموزشی، ۱(۲)، ۲۷-۱.

بالی تیرکده، محمد ولی. (۱۳۷۴). بررسی عوامل مؤثر در هدایت تحصیلی-شغلی دانش آموزان نظام جدید آموزش متوسطه برای انتخاب رشته تحصیلی و شغل آینده خویش. (پایان نامه کارشناسی ارشد). دانشگاه علامه طباطبایی پور بختیار، حسین، (۱۳۷۲). بررسی گرایشهای تحصیلی و شغلی نوجوانان دختر و پسر سال سوم راهنمایی و مقایسه آن با آرزوها و علائق والدین در تهران. (پایان نامه کارشناسی ارشد). دانشگاه علامه طباطبایی

برک، لورا. (۲۰۰۵). روان شناسی رشد (از نوجوانی تا پایان زندگی) جلد دوم. ترجمه یحی سید محمدی (۱۳۹۰). تهران: ارسباران.

پرند، کوروش؛ یادگارزاده، غلامرضا؛ مقیمی، فضل الله؛ خدایی، ابراهیم و رنگین، حجت. (۱۳۸۸). بررسی و مطالعه دیدگاههای داوطلبان آزمون سراسری دانشجویان سال اول به منظور شناسایی عوامل اثر گذار بر انتخاب رشته و پیشنهاد راهکارهای بهبود آن، فصلنامه پژوهشهای در نظام های آموزشی، ۴۳، ۷.

پورپاریزی، معصومه؛ توحیدی، افسانه؛ خضری اقدم، نوشیروان (۱۴۰۰)، تأثیر ذهن آگاهی بر پیشرفت تحصیلی و سازگاری تحصیلی: نقش واسطه ای خودگننداره تحصیلی، پژوهش نامه روانشناسی مثبت، شماره ۳(۴)، ۴۴-۲۹.

تقیلو، اصغر. (۱۳۸۶). بررسی عوامل مؤثر در انتخاب رشته ریاضی توسط دانش آموزان مناطق محروم (زنجان و ماهنشان) در سال تحصیلی ۸۵-۸۴. (پایان نامه کارشناسی ارشد). دانشگاه علامه طباطبایی

Aadamuti, Maria; Trachea & Sweetb, Robert.(2014). Science, Technology, Engineering and Math Readiness: Ethno- linguistic and Gender Differences in High- school Course Selection Patterns. *International Journal of Science Education*.

Almedia, L. S., Ptiro, M.D., & Aristides, I. F. (2009). Intelligence assessment: Gardner multiple intelligence theory as alternative. *Learning and Individual Differences*, 20(3): 225-230.

Araujo, Alexandra;Taveria, Maria; Mota, Isabel & Oliveira. (2012).Parental Participation in Adolescents, Educational and Career Experienc and Planning: A Study whith Portuguese Earents. *University of Minho, Portugal*.

Ariff, Mohammad & Idris, Hanizah. (2012). Labor Market Consideration as Course Selection Criteria among First Year Students in a Faculty in a Malaysian University. *Inter national Journal of Human Resource Studies*.

Ashby, Julie & Schoon, Ingrid. (2010). Career Succes: The Role of Teenge Career Aspirations, Ambition Value and Aspriations, Ambition Valu and Gender in Predicting Adult Social Status and Adult Social Stutus and Earnings. *Journal of Vocational Behavio*.

Barrington, E. (2004) Teaching to student diversity in higher education: how multiple intelligence theory can help. *Teaching in Higher Education*, 9(4): 421- 434.

Belflower, J. B. (2008). A case study on the perceived benefits of multiple intelligence instruction: examining its impaction student learning. Unpublished Ph.D. dissertation. Fielding Graduate University.

Brewer, S. (2005). Tappikg in to multiple intelligences to teach information literacy skills. *Academic Research Library*, 21(9): 19-21. Caplan, S., Williams, D., & Yee, N. (2009). Problematic internet and psychosocial well-being a money MMO players. *Computers in Human Behavior*, 25(6): 1312-1319.

Brown, Duane & Assolat. (2006).Career Choice and Devolpment. *Journal of Vocational Behavior*.

Butzlaff, R. (۲۰۲۰). Can music be used to teach reading? *The Journal of Aesthetic Education*, ۳۴ (۳-۴): ۱۶۷-۱۷۸.

Caprara, G. V., Barbaranelli, C., Steca, P., & Malone, P. S. (۲۰۱۸). Teachers' self-efficacy beliefs as determinants of job satisfaction and students academic achievement: A study at the school level. *Journal of School Psychology*, 44: 473-490

Chan. W. D. (2007). Musical aptitude and multiple intelligence among Chinese gifted students in Hong Kong: do self-perceptions predict abilities? *Journal of Personality and Individual Differences*, 43(6): 1004-1675.

Constantin ,Madonna ; Wallace, Barbara .C & Kindaichi ,Mai .M.(2005).Examining Contextual Factors in the Career Decifion Statuf of African American Adolescent.*Journal of Career Assesment*.

Investigating the relationship between academic progress and Gardner's multiple intelligences of students in different fields

Abstract:

The aim of this study was to investigate the relationship between academic progress and Gardner's multiple intelligences of students in different fields in Sardasht among 384 high school students in Sardasht through random sampling. The research tools were Gardner's multiple intelligence questionnaire, academic progress and students' attitude to change majors. Pearson's correlation coefficient was used to test the hypotheses. The findings showed that there is a positive and significant relationship between the components of Gardner's multiple intelligences and the academic progress of students according to their choice of majors. Therefore, it can be concluded that the belief in being talented in the chosen field and being interested in the courses were among the most reasons for students to choose the field in high school and personal interest was among the most reasons for choosing the desired university field. Most of the students mentioned their sources of information about high school majors, people with the desired major, and most of them mentioned their sources of information for university majors, relatives working in the desired major, and the role of counselors was weak for them, but for mothers, counselors in The choice of their child's field was important. Almost to the same extent, students and their parents had disagreements and no disagreements about the choice of major in high school and university, and multiple intelligence and academic progress are effective factors in students' attitude to change majors.

Keywords: academic achievement, students' attitudes toward different disciplines, Gardner's multiple intelligences,

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی